

FULLA ARTÍSTICA

D'ALT EMPORDÀ

SETEMBRE DE 1920

NÚMERO XXIII

ROSA SOLER,

caricaturista figuerenca

ARISTÒFANI en els *Acarnians* diu per medi del chor: «No tornaràs a ésser joguina del dolent Poson.» I Aristòtil en parlar dels que representen els homes pitjor del que són ens recorda el primer caricaturista grec, Poson, i ens dona idea de com era antigament concebuda la caricatura.

Avui la caricatura té una més alta valor artística i ja sigui valent-se del dibuix, de la pintura o de l'escultura, no aspira com en l'antigor o l'Edat-Mitjana a fustigar els defectes de la humanitat, sinó sovint a reproduir les coses i les persones reduïnt el dibuix al traçat purament psicològic. Es a dir, aspira a fer l'anàlisi del caràcter de cada individu i oferir-lo a l'espectador desproveït de tot l'accessori. I dintre de aquest gènere, hi ha qui sap veure el còmic, l'irònic o el tràgic de cada persona.

En el moviment intel·lectual de Figueres hi restava un lloc per a la caricatura i aquest ha estat ocupat per Na Rosa Soler. Però heu's-aquí que aquestes mans femenines que fan passar davant dels nostres ulls persones de tots volgudes, saben donar-hi una valor tan personal que ens ofereixen un aspecte — jo m'atreveixo a dir-ho — ben figuerenc de la caricatura. Perquè les caricatures de la Soler sintetitzen ben bé el caràcter de l'Empordà. Analitzeu els seus dibuixos i en tots, de l'un a l'altre, hi veurem el mateix corrent, respiren el mateix ambient; totes les seves caricatures tenen per damunt de tot una cosa que us les fa simpàtiques: la bondat.

Moltes vegades davant l'obra del caricaturista sentiu una mena de llàstima per a aquells personatges; altres us produeixen el desprec i més absolut, i, altres, us indignen. Les caricatures de Na Rosa Soler us fan sentir la felicitat dels seus dibuixos. La caricatura «La Rambla» que reproduïm és ben bé l'expressió de la nostra Ciutat, d'aquesta ciutat que camina somrienta moguda per l'ideal de glòria. Totes les seves caricatures respiren una bonhomia que sembla com si l'artista volgués portar al paper l'hora dolça de cada individu. I el saber escollir aquest moment de la vida tranquil·la de cada un, és el major mèrit de la caricaturista figuerenca.

L'altra caricatura, la dels nostres concertistes, té en el fons la mateixa psicologia que la de La Rambla. Són uns homes que fan art musical amb aquella mateixa satisfacció dels que passegen per la Rambla; sembla que el seu art hi neixi com una cosa espontània i que cada un faci allò que sap fer més bé, i posant-hi tota l'ànima.

I en aquesta suprema saviesa, de saber expel·lir de cada personatge allò que el pot fer desagradable, hi rau principalment l'obra personalíssima de la Soler. Miri's la caricatura de la Rambla i des del capellà que pren

el sol esperant amb dolça beatitud la tardor de la vida, fins a aquestes dues pucelles germanes, on el segell de tota una família hi és plasmat, totes tenen la mateixa frescor d'aquelles hores de vida tranquil·la que poc sovint passen per la nostra existència. I aquest matrimoni amb l'infant que junta encara més amunt les ànimes, té la mateixa felicitat que aquest escultor i que aquest publicista que dialogant per l'art senten passar sense adonar-se'n les hores i els dies.

Aquesta serena i equilibrada visió de cada personatge, portant-la de l'un a l'altre sense que la psicologia individual ne surti perjudicada, és la més admirable cosa de Na Rosa Soler. Semblen les seves caricatures com si fossin totes germanes; són com la bellesa de les escultures gregues, que vistes de lluny ens apareixen d'una mateixa família.

«La Rambla».—Caricatura de Na Rosa Soler Bofill (Pep).

Hi ha en tota l'obra de la Rosa Soler una cosa que és la que la fa més estimable encara i, tal vegada, és el defecte que pot trobar-se en les seves caricatures: és la falta de dibuix. Perquè la caricaturista no és una dibuixanta que com una de tantes variacions de la tècnica del dibuix faci caricatures. No; els seus dibuixos són precisament les caricatures i fora d'elles el llapis perd tota habilitat i tota bellesa.

I és que les caricatures són per a Na Rosa Soler ço que les escultures eren per a Miquel Angel.

R. GIRALT CASADESÚS

De caricatura i de les caricatures de Na Rosa Soler Bofill (Pep)

Do conec més d'un senyor que en arribar-li a les mans aquesta fulla, arrufarà el nas, i sense desarrufar-lo, dirà, i si no ho diu, ho pensarà:—Això si que són futeses! Ves quina manera de perdre el temps.

A aquell senyor, tot el que jo li pugués dir, tampoc el convenceria i és per això que em caldrà cercar testimonis de certa solvència (això de la solvència és una cosa purament subjectiva del llegidor) que me abonin les meves paraules.

Diderot, que fou un senyor que es dedicà a pensar pels altres, l'autor de l'*Enciclopèdia* i per tant fabricant

de filosofia, va dir que «tot el que diverteix i fa riure és bo» i un altre senyor, que es girava cridant-li Chamfort i que tenia botiga oberta d'escriptor a França per allà a les darreries del segle XVIII, afirmava molt seriosament que «és un dia perdut completament aquell en què no s'ha rigut».

I quan aquells senyors ho deien alguna cosa sabien.

Jo per la meua part sense ésser filòsof ni tenir cap mena d'enginy que dongui anomenada, vos diré que el fer riure, que el posseir l'art de fer distendre els muscles de la cara per a deixar pas a la saniosa rialla, és una cosa molt seriosa encara que no ho sembli.

Perquè no tothom és o pot ésser caricaturista. L'art de carregar, *carricare*, les faccions, línies i caràcter de persones o idees, per a fer ressaltar llurs deformitats i defectes, llurs passions i errors, és més vell que l'anar a peu; però a l'inrevés de aquest sistema de locomoció no està pas a l'encalç de totes les fortunes.

Per a ésser del gremi de aquesta mena de mapar, s'hi ha de néixer: l'observació profunda, la fidelitat en la expressió, un sentit psicològic desenrotllat, són condicions essencials per al conreu d'aquest art, art tan seriós que féu dir a Balzac parlant de Daumier, el gran caricaturista marsellès: «Hi ha essència de Miquel Angel en aquest home».

Hi han dues menes de caricatura: una es redueix a donar relleu exagerat a lletjors, deformitats físiques, la qual cosa no passa d'ésser una distracció purament artística, una broma anodina. L'altra en representar l'home (i qui diu home diu

dona) en el seu aspecte ridícol ataca principalment llurs passions i vicis: és llavors una sàtira venjativa, una censura terrible per a un cos social o un govern.

Per a la primera d'aquesta mena de caricatura, cal una visió ràpida, espontània, del tipus caricaturesc, collir instantàniament la impressió produïda en la retina per llurs faccions i actituds.

I ara no es cregui que el tipus caricaturitzat hagi de tenir forçosament la deformitat o el ridícol. A l'artista pertoca posar-lo de relleu, trobar-lo allí on els altres no li havien sabut descobrir.

Si no es cregués el llegidor que volem daurar la píndola, fins diríem que un tipus de perfecta formosor, pot recarregar-se, caricaturitzar-se, ja que per la seva excepcional bellesa es destaca del vulgar.

Els límits, doncs, del tipus caricaturesc són infinits i podem assegurar, baix paraula de sastre, que des de la Gioconda a En Weyler i des de l'Agnès Souret (la dona més bella de França) al simil-mexicà de l'ungüent de serp, no hi ha tipus que no es presti a la caricatura.

Tot això, naturalment, parlant de la caricatura personal que és la que avui directament ens interessa. De l'altra caricatura, de la satírica, tot l'existent és apropiat per a ella i no té altre límit que la cultura de l'artista.

El caricaturista neix, enc que indubtablement pugui formar-se amb l'estudi perseverant; però ço que ningú ens negarà, i si ens ho nega pitjor per ell, és que parlem d'un art que no es pot ensenyar.

Com allò que és dit dels poetes, (no confondre'ls amb els que fan versos) el o la caricaturista, té el sentit de la caricatura de naixement o si no ja li pot anar al darrera... Ara que, com ja es comprendrà, per a obtenir la plenitud del domini en aquest art, cal posseir profunds coneixements: s'ha de dominar el dibuix, i dibuix anomenat seriós, cal tenir un complet coneixement de la anatomia que permeti carregar amb mà segura la facció que determina el caràcter per a donar la intenció desitjada a l'obra.

I són sempre de primordial necessitat un ràpid cop d'ull i un just esperit d'observació.

En parlar de l'esperit d'observació recordem una anècdota d'En Bagaria: aquest formidable caricaturista, anà a Sabadell per a fer les caricatures de les personalitats d'aquella ciutat. Entre els favorescuts que li havien encarregat l'expressió del físic, hi havia un senyor fabricant dels de bona fè. En veure's la seva caricatura la trobà força reixida, (les víctimes no acostumen a quedar mai satisfetes del tot) però es cregué obligat a fer una observació al dibuixant:

—No està malament—deia el fabricant a En Bagaria—però vostè m'hi ha pintat amb sabates de gomes (i quines gomes, Deu meu!) i un servidor no n'ha portat mai!...

«Els concertistes».—Caricatura de Na Rosa Soler Bofill (Pep).

I En Bagaria sense immutar-se li contestà:

—Dispensí, però jo no el concebeixo d'altra manera.

De la valor ètica de l'humorisme gràfic, en podríem escriure llargament però no ens plau gaire teoritzar i preferim que la realitat amb totes les seves cruïses ens la mostrin.

Nosaltres sabem que molts senyors que passen encarcerats, seriosos i transcendents, fins per a anar d'estiueig, quan s'hagin vist caricaturitzats canviaran el seu tarannà i se'ns mostraran *al natural*.

Altres començaran per enfadar-se, però després de veure que no se'n treu res també riuran i llavors ja se haurà fet el miracle, que l'humorisme com l'antiga divisa de la Comèdia, castiga rient, correteja costums i ennobleix les ànimes, i la rialla que provoca la lletjor és un homenatge tributat a la bellesa.

* * *

Si ens trobéssim en un indret de la terra d'aquells que no es coneix la cara del veí d'enfront, ens caldria fer la presentació de la senyoreta Na Rosa Soler Bofill, autora convicta i confessa de les caricatures que apareixen en aquesta fulla tal dia com avui; però com que aquí tothom es coneix i fins tots sabem, pam mes, pam menys, de quin mal hem de morir, ens estalviarem de parlar de la gentilíssima artista *Pep*, perquè si deguessim parlar de les seves gràcies personals deuria demanar quart i ajuda a la pintoresca ploma d'aquell inolvidable *Boy* que feia les *Notas de Sociedad* en el periòdic funerari *La Vanguardia*, i encara així, pot ésser cauriem en la caricatura que, dit sigui de pas, és una mala cosa, quan no s'està en gràcia de Deu.

Heu-vos-aquí un cas d'esperit innat de caricaturista. En *Pep* té un afinat sentit del seu art, és una veritable caricaturista en brut, dit sigui pensant en els diamants.

Sent fonament la caricatura però li manquen manetes. La línia ben sovint no obeeix al cervell de l'artista, divaga i esdevé imprecisa, fofa; però quan les mans obeeixen justament, llavors és formidable. Amb precisió, sintetitza el caràcter del caricaturitzat en les seves més remarcables faccions. Algunes de les seves obres valen per la història d'una raça, d'altres són una

distracció purament artística, allò que se'n diu una broma de bon gust.

No pretenim analitzar una per una les seves obres, del conjunt de les quals ne són un monstruari les aquí reproduïdes.

En tenir l'honor de parlar de l'obra artística de Na Rosa Soler Bofill (*Pep*) davant el *respectable*, sols ens resta recomanar una santa resignació al *al·ludits*, tot pensant que pitjor podria ésser i que en aquest món qui no es conforma és perquè no vol.

J. PUIG PUJADAS.

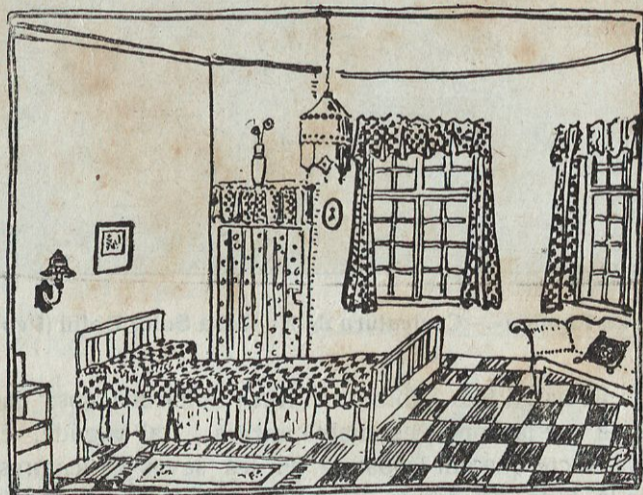
La decoració dels dormitoris

AQUESTA Rosa Soler que avui és presentada en aquesta Fulla, és un exemple admirable del que pot i deu fer la dona en l'agençament de la casa.

Heu's-aquí, en el gravat que reproduïm, el dormitori de la caricaturista figuerenca; tot un bell exemple de senzillesa i d'art. I és tant més remarcable perquè suposa una tan alta espiritualitat juntar en una damisella les dues grans qualitats de caricaturista i decoradora, que una no pot deixar de recordar com damunt de les frivolitats inútils de la moda la nostra Rosa Soler sap fer de la casa una lliçó viventa de l'art en les nostres habitacions.

Sovinteja trobar, sobre tot en la nostra classe mitja, una especial preferència per a dues habitacions principals de la casa: el saló i el menjador. Els dormitoris hi prenen un lloc secundari i veiem un luxe desproporcionat entre unes i altres habitacions, i no dic art, perquè la que tingui una elemental noció de bellesa sap per la seves relacions quan lluny es troba l'art dels nostres salons i menjadors, i com hi vessa sovint el luxe aparatós i foraster.

Un bon exemple que pot oferir-se a Figueres de bon gust, simplicitat i art en les habitacions, és el de la casa de la família Soler, i digne d'imitació és el croquis que acompanya aquestes lletres reproduint un dormitori, decorat sota la direcció de les germanes Soler. Amb unes senzilles percales o cretones de quadros blancs i blaus s'és assolit un bellíssim efecte. Les cortines i les portes d'uns armaris guarda-robes que són de les dites cretones, uns quadros discretament col·locats i uns quants gerros ressaltant del fons blanc del guix de les parets, harmonitzat amb flors naturals, i el llum senzill també, és tota la decoració d'aquest modest dormitori. De les mateixes cretones de quadrets blancs i blaus són els cobrellits.

Dormitori de la casa Soler.

I amb aquests elements que estan a l'abast de totes les fortunes, s'ha aconseguit una impressió de bellesa i ben estar de què en manquen moltes cases, on el luxe i l'afany de mostrar ço que no es porta a l'ànima, condemna les nostres habitacions a les exigències d'un moblista o als capricis de la moda, que sense tenir en compte ni el caràcter, temperament ni la personalitat de qui habita la casa fan que serveixin uns mateixos mobles o decorats d'una habitació per igual per a tots els individus. Com si fos possible que un mateix vestit servís per a tothom.

Una de les habitacions més senzilles de la casa, però també on l'art hi ha d'ésser posat amb tota cura i discreció, són els dormitoris. Fa pena el pensar en les cases de ço que hom ne diu «aristocràcia», on els dormitoris són veritables salons o reproduccions més o menys fidels d'estils francesos.

Jo sento el goig d'oferir a les meves llegidores aquest exemple admirable de decoració d'un dormitori en el qual una dona figuerenca hi ha sabut agermanar la senzillesa i l'art.

Montserrat Canigó

L'Art en els establiments

CONTINUA la tradició de bon gust i de luxe dels nostres nous establiments. Cada nova botiga que s'obre a Figueres ens ofereix un graó més en la nostra ascensió espiritual. Però cal també que els nostres comerciants no siguin absorbits per l'idea del luxe; no és precis que l'ostentació traspassi els límits de l'art. Cada establiment dintre el seu ordre pot fer reviuire en la seva instal·lació una sensació artística, i aquesta no depèn de la major o menor despesa de la instal·lació, sinó de la sobrietat, de la senzillesa de les solucions i de què aquestes guardin relació estructural amb l'establiment.

La decoració d'un establiment ha d'ésser el marc apropiat als gèneres que s'hi venguin, i seria molt perillós que l'afany d'embellir les nostres botigues portés a una tal exageració que desaparegués el caràcter i la individualitat de cada establiment fins al punt que els seus aparadors no reflexessin el caràcter de cada casa de comerç.

La nostra aspiració ha d'ésser, en la decoració i exposició de gèneres dels nostres establiments que cada botiga sigui la imatge de si mateixa. Que la decoració i l'aparador d'una botiga de novetats ens dongui la sensació dels seus articles; que una botiga d'objectes d'escriptori ens dongui la idea de ço que en ella es ven. Es a dir, que una botiga de robes no ens pugui semblar una sabateria; ni una sabateria una botiga d'objectes d'escriptori.

L'Establiment d'En Ricard Carré

El carrer de Girona ens ofereix un bell exemple de l'amor que per aquesta cosa tan ciutadana com són les botigues ha sentit en la instal·lació de la seva carnisseria En Ricard Carré.

Ja és de temps la nota d'art que donen les nostres carnisseries, i ningú oblidarà la impressió que causen als forasters aquestes botigues, on sembla un xic difícil donar-hi una sensació de bellesa. La carnisseria d'En Ricard Carré, bé pot dir-se que és avui, d'entre el seu ram, la d'instal·lació més fastuosa.

L'interior de la botiga el formen uns armaradors de marbre decorat amb unes garlandes daurades i el taulell de marbre, tot discretament harmonitzat. Tres grans frisos decoratius, superiors els dos laterals al central, decoren els panys de paret. El sostre com escau a un establiment d'aquest gènere, completament llis.

L'interior, de color, dibuix i tonalitats el considerem superior a la façana.

El pintor Bartolomé, autor i decorador de la nova botiga, ha sabut dotar a Figueres d'un establiment que l'honra.

També el Sr. Carré mereix els nostres elogis, que amb tal d'embellir el nostre comercial carrer de Girona, no ha escatimat cap sacrifici i ha sabut superar-se, oferint-nos un bell exemple del que es pot fer per embellir la Ciutat, de la qual les botigues ne són una part integrant.

Dia 3 Setembre

Magatzems Fortunet

Aquests magatzems que portaren a Figueres la moda dels vestíbols aparadors ens ofereixen en els seus dos aparadors combinacions completament distintes. A l'aparador de la dreta s'ha cercat l'harmonia combinant un fons blanc de xermes de seda i un paviment d'etamins i sobre aquests termes es fa sobresortir uns crespons de pelux i seda de tons «salmons», blau cel i «xodron». La combinació de tons és força encertada i la vista en contemplar aquest aparador es sent atreta pel bon gust i la senzillesa.

L'aparador de la dreta combina els colors a base de blanc i negre, i això dona lloc als magatzem Fortunet per a mostrar unes llanes de quadrets que serveixen de terme a un bell figurí de capa acordeonada.

Tots dos aparadors produeixen una impressió agradable i alhora també d'encertada combinació de colors.

Dia 3 Setembre

Fills de Joan Matas

La característica dels aparadors de la casa Matas és la senzillesa. Els temes del seu aparador són sempre la simplicitat. Es d'aquells aparadors que hom hi passa sense donar-hi importància, però en quan hi poseu la vista una vegada, ja no soleu passar sense parar atenció d'aquella simplicitat, i ben prompte hom se n'adona que qui compona amb senzillesa les llanes de quadros junt amb un blau fosc, que tenia en la data que els visitàrem, coneix bé, no sols els secrets de l'art d'exposar, sinó també la psicologia del client que, depurat ja el seu gust, no necessita veure les exageracions de les novetats per a d'entre elles escollir les més belles, ja que aquesta tria la casa Fills de Joan Matas ens l'ofereix en el seu aparador.